

Kratke vijesti

MEM industrija: izjednačavanje plata s poskupljenjem zahvaljujući GAV-u

Kolektivni ugovor za MEM industriju (GAV MEM) predviđa da se minimalci po osnovu indeksa poskupljenja u oktobru prilagode rastu cijena. 31. oktobra je indeks cijena pokazao poskupljenje od 3%, zbog čega će minimalci od 1. januara biti povećani za isti toliki iznos. O efektivnim platama zaposlenih u MEM industriji pregovaraće se u pojedinačnim preduzećima, pri čemu je obavezno pridržavanje iznosu minimalca koji predviđa GAV. Unija za ove pregovore o platama zahtijeva izjednačavanje s poskupljenjem za sve plate, kao i realnu povišicu koja će zaposlenima donijeti boljitak.

Spašavanje radnih mjesta u BAT-u

Osoblje (90% njih) kompanije British American Tobacco (BAT) u gradu Bonkuru (kanton Jura) dalo je sindikatima Uniji i Sini zadatak da zastupaju njihove interese. Delegati osoblja i sindikati sastali su se s rukovodstvom BAT-a i izrazili svoja očekivanja u skladu sa zakonski propisanim procesom konsultacija. Nakon dugih razgovora, uključene strane su došle do zadovoljavajućeg kompromisa. Sljedećih nedelja prvenstveno će se raditi na alternativama koje bi omogućile da se radna mjesta sačuvaju. Zaključci delegacije za konsultacije biće nakon toga predstavljene rukovodstvu BAT-a, kao i upravi kantona Jura onako kako to predviđaju zakonske odredbe.

Zakon o strancima i integraciji: nacrt zakona za ista prava prilikom spajanja porodice ulazi u fazu konsultacija

Građani Švajcarske više ne bi trebalo da se diskriminišu u slučaju spajanja s članovima porodice iz zemalja trećeg svijeta. Nacrt zakona koji je izradila SPK uključuje svu djecu Švajcaraca i njihovih supružnika koja imaju manje od 21 godine, kao i sopstvene rođake i rođake supružnika u uzlaznoj rodbinskoj liniji. Preduslov je da im se omogući izdržavanje. U skladu sa Sporazumom o slobodi kretanja uz to mora da se omogući i stan u skladu s potrebama. Komisija je preliminarni nacrt izglasala na svom zasjedanju 1. septembra 2022. sa 17 naprema 7 glasova, a period konsultacija trajao je do 9. decembra 2022.

Velika akcija u branši njege – zaustavimo egzodus osoblja

I godinu dana nakon usvajanja Inicijative za njegu, 300 njegovatelja svakog mjeseca napusti svoj posao. Kako bi se zaustavio egzodus osoblja, 26. novembra 2022. na trgu Bundesplatz u Bernu održana je velika akcija. Učesnici su tom prilikom tražili pet konkretnih mjera: plate/radno vrijeme: značajne povišice za isti obim posla, odnosno skraćivanje radnog vremena u slučaju zadržavanja iste plate; dodatke: ozbiljna povećanja postojećih dodataka i slobodnog vremena, kao i uvođenje dodataka za prekasne izmene planova rada; odmor: najmanje 5 nedelja do 49. godine, posle 50. godine 6 nedelja, posle 60. godine 7 nedelja; objektivno mjerenje radnog vremena i novčana nadoknada za to vrijeme: npr. uračunavanje vremena potrebnog za presvlačenje, put od jednog pacijenta do sljedećeg; čuvanje djece: dodaci za čuvanje djece koje pomaže porodici.

Plate (povećanje plata) 2022.

Većina zaposlenih dobija povećanje plata zbog poskupljenja

Izjednačavanje plata s inflacijom dominira pregovorima o platama između socijalnih partnera. Sindikati zahtijevaju puno izjednačavanje – i ta ideja u principu nailazi na dobar prijem.

Danijel Lampart, glavni ekonomista Saveza sindikata Švajcarske

Prvi zaključci o branšama zastupljenim u Uniji koje je donio SGB daju sljedeću sliku: u branši čišćenja u njemačkom dijelu Švajcarske poslodavci i sindikati su se dogovorili na povećanje plata u iznosu od 3%. Industrija satova daće povećanje od 3,5%. Zaposleni s platama manjim od 4372 franka dobiće više.

U nekim branšama treba da se još obave pregovori o platama

U drugim branšama poput industrije, pregovori tek slijede. Sindikati se pripremaju za ozbiljne i teške razgovore, ali su optimistični. Radi se o branšama u kojima se u prvoj polovini godine dobro zarađivalo, kaže Danijel Lampart: «Pogledajte samo izvještaje. U svima njima piše odlični prihodi» ili «izuzetni prihodi». To je novac u čijoj raspodjeli bi sada trebalo da učestvuju i zaposleni.

Savez poslodavaca protiv automatskog izjednačavanja s poskupljenjem

Savez poslodavaca polazi od toga da će u prosjeku biti moguće povećati plate za 2% jer preduzeća moraju da izađu na kraj s nestabilnošću. Danijel Lampart iz Saveza sindikata to vidi drugačije: «Uvijek mora-

mo da se trudimo da se plate izjednače s poskupljenjima,» kaže on. Bilo kako bilo, može se očekivati da će većina radnika u Švajcarskoj dobiti povećanje plata u 2023. godini.

Moramo nastojati da povećanje plata generalno bude ujednačeno

Ljuti, odlučni i borbeni

15 000 građevinskih radnika obustavlja rad

Ukupno 15 000 građevinskih radnika obustavilo je rad iz protesta protiv planova Saveza građevinskih preduzetnika da im se pogoršaju uslovi rada. Prvo u Tesinu, a zatim i u severozapadnoj Švajcarskoj, potom dva dana u Romandiji i na kraju u njemačkom dijelu Švajcarske. Petog dana talas protesta stigao je do sjedišta Saveza građevinskih preduzetnika u Cirihu.

Hilmi Gashi

Krajem godine ističe Državni okvirni ugovor za građevinu (LMV). Od februara teku pregovori sa Savezom građevinskih preduzetnika Švajcarske. Rješenja nema na vidiku. Radikalni građevinski preduzetnici zahtijevaju duže radne dane do 12 sati, manje prava za radnike i smanjenje plata za starije zaposlene. Ovako ne može, kažu građevinski radnici, obustavljaju rad na pet protestnih dana i izlaze na ulice. Petog protestnog dana stiglo se do glavnog sjedišta Saveza građevinskih radnika u Cirihu. Pritom je primjetno da je učestvovalo mnogo mladih građevinskih radnika koji su doprineli tome da sindikalna tradicija u građevini dođe i do novih generacija. Sve veći pritisak ugrožava zdravlje građevinskih radnika i sve više stručnjaka napušta branšu. I pored toga građevinski preduzetnici planiraju da svojim zahtjevima dodatno pojačaju pritisak na štetu radnika i cijele branše. Pritom su u realnosti potrebne kroz druge mjere. Radnicima je potrebna bolja zaštita, a ne veći pritisak! Potrebno je kraće radno vrijeme, a ne duže, a putovanje od magacina do gradilišta konačno mora da se u potpunosti isplati.

Gračevinski preduzetnici govore o fleksibilizaciji

Gračevinski preduzetnici žele da svoje nazadne zahtjeve koji se kriju iza riječi fleksibilizacija kupe povećanjem plata. Niko Luc, odgovoran za građevinu pri Uniji, kaže: «Gračevinski radnici neće dozvoliti ucjene. Njima povećanje plata svakako slijedi zbog poskupljenja.» I dodaje: «Ovaj nespretan manevar ljuti radnike. S obzirom na odličnu ekonomsku situaciju u branši, realno povećanje plata odavno je neophodno.»

Postignut dogovor u posljednjoj rundi pregovora

Pritisak građevinskih radnika se isplatio: 28. novembra, u posljednjoj rundi pregovora, sindikati i Savez građevinskih poslodavaca su postigli dogovor. Uloženi napor se isplatio, jer konačno postignut sporazum. Dogovoreno je da broj godišnjih i sedmičnih radnih sati ostane isti, ali će doći do novog načina regulisanja radnog vremena. Novi LMV će važiti tri godine. Obračun sati će važiti od 1. maja tekuće godine do 30. aprila sledeće godine. Osnovana je i grupa koja će se baviti pitanjima zdravlja i sigurnosti na radnom mjestu. Borba za dobre uslove rada i solidarnost među radnicima se isplati.

Radnici odlučni i žele pregovore u cilju poboljšanja radnog vremena i povećanje plata

Zasjedanje mladih 2022.

Vidljiva volja za politikom

Jednobrazi procesi dobijanja državljanstva, bolje informisanje stanovništva o doniranju organa i reforma 2. stuba penzionog osiguranja neki su od zahtjeva koje su predsjednici Državnog savjeta Švajcarske, Irene Kelin, predali mladi u okviru Federalnog zasjedanja mladih 2022.

Hilmi Gashi

Nakon posebnih oblika zasjedanja uslovljenih pandemijom i jubilejom u posljednjih par godina, Zasjedanje mladih 2022. vratilo se u provjereno dobrom obliku širokom spektru tema. Stručnjaci iz raznih organizacija kao i poslanici u parlamentu podržali su učesnike u razvijanju konkretnih i realističnih peticija i ideja za projekte.

Izbjeći samovolju prilikom dobijanja državljanstva

Na temu dobijanja državljanstva i migracija odmah su podneta dva zahtjeva: kao prvo bi proces za dobijanje državljanstva konačno trebalo da bude jedinstven za sve i objektivn, kako bi se izbegle samovoljne odluke. Kao drugo mladi predlažu bolju integraciju izbjeglica na tržište rada.

I po pitanju doniranja organa omladina je prepoznala potrebu da

se reaguje na tu temu i prednost dala potrebi da se stanovništvo informiše. Još jednom peticijom Zasjedanje mladih 2022. zahtijeva ukidanje subvencija štetnih po biodiverzitet Švajcarske. To su samo neki od zahtjeva o kojima je odlučio plenum, a koji su posljednjeg sata zasjedanja u nedelju predati predsjednici Državnoj savjeta Švajcarske, Irene Kelin.

Oni to mogu i žele

Svojim zahtjevima 200 mladih stavilo je do znanja da itekako imaju pojma o političkim aktuelnostima, da znaju kako da se informišu i kako da debatuju, i da žele da preuzmu odgovornost za naše društvo. U prosjeku sedamnaestogodišnji učesnici su time još jednom dokazali da imaju volje i sposobnosti da učestvuju u političkoj participaciji – od ulice, pa sve do parlamenta.

Mladi migranti žele da daju svoj doprinos u politici i spremni su da preuzmu obaveze

25. novembar: protiv nasilja nad ženama

Zajednička borba protiv strukturnog nasilja

U okviru 25. novembra, Međunarodnog dana protiv nasilja nad ženama, želimo da se pozabavimo temom strukturnog nasilja jer se nasilje nad ženama često uopšte ne povezuje sa društvenim odnosima moći i diskriminacijom.

Emine Sariaslan

Strukturno nasilje obuhvata društvene, ekonomske i kulturne strukture i okolnosti koje oštećuju nekog pojedinca ili grupu od više osoba. U to se ubrajaju svi oblici diskriminacije kao što su nejednaka podjela prihoda i resursa, šanse za obrazovanje i očekivani životni vijek. Strukturno nasilje spriječava pojedince da u potpunosti razviju svoj potencijal i mogućnosti.

Višestruka diskriminacija migrantkinja

Strukturno nasilje ne pogađa sve žene istom jačinom. Tako su na primjer žene s migrantskom pozadinom u većoj mjeri

izložene strukturnom nasilju, djelimično zbog zavisnosti od drugih i diskriminacije prouzrokovanih statusom migranta, a djelimično zbog pripadnosti ženskom polu. One zbog višestruke diskriminacije dodatno pogođene strukturnim nasiljem. Zараđuju manje od Švajcarkinja. Rade u prekrnim uslovima. Njihove diplome iz inostranstva često se ne priznaju. Izložene su diskriminaciji. Povezanost direktnog nasilja sa strukturnim vidljiva je kad je riječ o nasilju kod kuće. Tako na primjer mnoge žene zbog premale zarade još uvijek finansijski zavisne od muža i često zbog toga i ostaju u nasilnoj vezi. Boravišna dozvola za

mnoge žene migrantkog porijekla zavisi od njihovog muža. Nakon razvoda mogu izgubiti dozvolu, a čak i biti deportovane. Zbog toga se mnoge migrantkinje ne usuđuju da se razvedu, uprkos porodičnom nasilju. Ova višestruka diskriminacija umnogome migrantkinjama ograničava pristup društvenim resursima (npr. prava, obrazovanje, pravo na samoodređivanje, itd) i uz to ostavlja dalekosežne psihičke posljedice. Kako bismo se borili protiv nasilja nad ženama potrebna je istinska ravnopravnost svih polova, jasna podjela resursa, kao i zakoni protiv diskriminacije.

Oblici nasilja nad ženama:

Feminizid: Ubijanje žena i djevojaka zbog pola

Seksualizovano nasilje: Uznemiravanje riječima, zviždanjem, dodirivanjem; skidanje kondoma bez saglasnosti, silovanje

Fizičko nasilje: Udarci, povrede

Psihičko nasilje: Govor nasilja na internetu, prijetnje, ponižavanje, proganjanje

Ekonomsko nasilje: Zabrana rada, oduzimanje plate, nejednakost plata, siromaštvo (u starosti)

Socijalno nasilje: Ograničavanje okruženja, zaključavanje

Društveno nasilje: Osuđivanje i procjenjivanje osobe samo na osnovu njenog pola, svodjenje osobe na rodne uloge i stereotipe

Strukturno nasilje: Umanjivanje šansi na poslu, diskriminacija, jezij, mediji, politika, sport

Interview

Međunarodni dan migranata

Svake godine se 18. decembra slavi Međunarodni dan migranata koji su 2000. godine uspostavile Ujedinjene nacije, kako bi obilježile usvajanje Međunarodne konvencije o zaštiti prava radnika u inostranstvu i njihovih porodica. Ovdje je interesantno to što nijedna od država članica EU ili EFTA nije ratifikovala ovu konvenciju. Koliko je ovaj dan važan pitamo Emine Sariaslan, migrantkinju, nekadašnju poslanicu skupštine Berna i članicu Centralnog odbora sindikata Unija.

Emine, koliko je važan Međunarodni dan migranata?

Dan koji se obilježava širom svijeta može da senzibilizuje društvo o značaju migracija. Pruža nam priliku da javno govorimo o problemima i šansama migracija. Nažalost, javnost ovaj dan još uvijek ne shvata dovoljno ozbiljno.

Već dugo si u toku s problemima migranata u Švajcarskoj. Kako ti vidiš taj razvoj?

U Švajcarskoj sam doživjela i napredak i nazadovanje. Pošlo nam je za rukom da poboljšamo neke stvari u sferi posla, kao na primjer ukidanje statusa sezonskog radnika, ili omogućavanje boljih plata i uslova rada. Međutim, boravišni status je sve nesigurniji. Ako se izgubi posao, prijeti gubitak boravišne dozvole. Zbog toga se migranti često odlučuju da nastave da rade u prekrnim uslovima samo da ne bih izgubili dozvolu. Istovremeno poslodavci pokušavaju da migrante zaposle na određeno. Sve to vodi ka dampingu plata i socijalnoj napetosti. Na kraju gube svi radnici.

Kako ti vidiš ulogu sindikata?

Problema su nedovoljno svjesni i u okviru sindikata. Čak iako je većina članova migrantskog porijekla. Ova tema ni interno nije dovoljno prisutna. Sindikati bi interno morali više da se pozabave ovim danom. Možda bi akcije sindikata trebalo da skrenu pažnju na ovu temu. Prava migranata su ljudska prava i tako se moraju i pojmiti i sprovesti. Ovu izvjesnost i sigurnost moraju da shvate i migranti.

A kako vidiš budućnost?

Već mnogo puta smo doživjeli da se za neka prava mnogo mora boriti. Ponekad je put dug, kao što vidimo na primjeru prava žena. S druge strane, već ostvarena postignuća stalno se napadaju i zbog toga ih moramo odbraniti. Moramo da izvršimo pritisak na političare, kako bismo postali pravednije i solidarnije društvo. Uz to diskriminacija migranata mora u potpunosti prestati. 18. decembra poruka mora biti jasna: jednak tretman za migrante ne smije da uključuje samo obaveze, jer tu spadaju i njihova prava!

Marek Wieruszewski

Pitanja & odgovori

Odgovornost: smije li šef da od plate odbije iznos štete?

Šef mi je odbio 200 franaka od plate jer grupa gostiju koje sam uslužio u restoranu nije platila svoja pića. Nakon što su gosti preko sat i po vremena čekali na poručenu hranu, izašli su iz lokala, a da nisu platili. Ne smatram da sam kriv za to jer sam ih uvjeravao da će hrana stići i posvetio im pažnju. Smije li šef sad da mi jednostavno oduzme taj iznos?

Mirjam Muf: Ne. Odgovornost zaposlenog je regulisana Članom 321e Obligacionog prava. Ima četiri osnova i svi moraju biti ispunjeni da bi uopšte bilo riječi o odgovornosti. Ukoliko nedostaje bar jedan, odgovornost je potpuno isključena. Ova četiri osnova su:

1. povreda ugovora (od strane zaposlenog)
2. šteta
3. povezanost povrede ugovora i štete
4. kao i krivica zaposlenog (neodgovorno ili namjerno loše ponašanje radnika).

U ovom konkretnom slučaju Vaš poslodavac nije mogao da dokaže da je grupa gostiju otišla iz restorana jer Vi niste ispunili svoje obaveze predviđene ugovorom. Zbog toga šef ne smije da Vam od plate odbije neplaćena pića.

(Work, 4.11.22)

AHV doprinosi: odbijanje od plate i maloljetnicima?

Moj četrnaestogodišnji sin želi da kupi skupu konzolu za igrice. Imam 17 godina, idem u gimnaziju i tokom raspusta čistim zgradu škole da bih zaradio nešto novca. Rečeno mi je da ću za to dobiti satnicu od 17 franaka. Da li će se od toga odbijati doprinosi za AHV i penziono osiguranje?

Poboljšanje finansija radom tokom raspusta: doprinosi za AHV i penziono osiguranje moraju uplaćivati samo punoljetne osobe. (Slika: jugend-job-börse-bern)

David Ebi: Ne. Obaveza uplaćivanja AHV-a počinje tek 1. januara nakon navršene 17. godine. Dakle, u tekućoj godini ti se od plate još uvijek neće odbijati iznosi za AHV. Ako sljedeće godine opet budeš radio, od plate će ti se oduzimati 5,3%. Od ovih 5,3% najveći dio odlazi na AHV, a manji dijelovi na osiguranje za slučaj invaliditeta (IV) i Uredbu o novčanoj naknadi za služenje vojnog roka, civilnog roka, kao i porodijsko i očinsko odsustvo (EO).

Doprinosi za penziono osiguranje će se takođe odbijati tek od 1. januara nakon navršene 17 godina. Za razliku od AHV-a, u slučaju penzionog osiguranja se doprinosi uplaćuju samo ako osoba godišnje zarađuje preko 21.510 franaka. To teško da je slučaj s poslom tokom raspusta.

(Work, 21.10.22)

Porodična penzija: smije li AHV da mi oduzme penziju?

Muškarac sam od 50 godina, imam sina i ćerku. Sin ima 23 godine. Ćerka ima 18 i nalazi se na trećoj godini stručnog obrazovanja. Moja supruga je prije četiri godine izgubila život u saobraćajnoj nesreći. Od tada od AHV-a dobijam porodičnu penziju, a za ćerku i penziju za siročad. Penzija za mog sina je ukinuta kad je završio stručno obrazovanje. Nedavno su mi iz AHV-a saopštili da mi više neće isplaćivati porodičnu penziju jer će moja ćerka sada postati punoljetna. Međutim, ostaće penzija za siročad koju prima moja ćerka. Smije li AHV da mi jednostavno oduzme porodičnu penziju?

David Ebi: Ne. U Članu 24 Zakona o AHV-u stoji doduše da udovac može da prima porodičnu penziju samo dok najmlađe dijete ne napuni 18 godina. Međutim, upravo donešena presuda Evropskog suda za ljudska prava promijenila je ovo pravilo. Sada i udovci mogu da traže prava koja su dosad važila samo za udovice. To znači sljedeće: porodična penzija se ne ukida kada dijete postane punoletno. A ukoliko su udovci ili udovice u trenutku smrti partnera ili partnerke imali 45 ili više godina, a brak je trajao barem pet godina, dobiće porodičnu penziju čak i ako nemaju djecu.

Dakle, udovci u Švajcarskoj će ubuduće dobiti porodičnu penziju pod istim uslovima kao i udovice.

(Work, 21.10.22)

Poštovani čitaoci Horizonte novina Vama i Vašoj porodici želimo srećne predstojeće praznike, uspješnu i zdravu 2023. godinu. Darinka Filipovic i tim.

Sloboda kretanja: 1. januara 2023. ograničenja za Hrvatsku

Savezno vijeće aktivira zaštitnu klauzulu protiv Hrvatske

2023. godine ponovo se uvode kontingenti, čime se hrvatskim radnicima ponovo ograničava pristup švajcarskom tržištu rada. Broj zaposlenih iz Hrvatske je u tekućoj godini drastično porastao i prekoračio granične vrijednosti predviđene Sporazumom o slobodi kretanja (FZA), zaključilo je Savezno vijeće.

Darinka Filipovic

Savezno vijeće je na svom zasjedanju 16. novembra 2022. odlučilo da u slučaju Hrvatske primjeni zaštitnu klauzulu predviđenu u FZA. FZA s Hrvatskom je na snazi od januara 2017. i tokom prelaznog perioda od deset godina predviđa postepeno otvaranje švajcarskog tržišta tržišta hrvatskim državljanima.

Puna sloboda kretanja za Hrvatsku trajala samo godinu dana

Od 1. januara 2022. za Hrvate važi puna sloboda kretanja. Međutim, to je trajalo samo godinu dana. Od 1. januara 2023. će zaštitna klauzula predviđena u FZA na određeno vrijeme dozvoliti jednostrano uvođenje kontingenata, ukoliko doseljavanje iz Hrvatske pređe granične vrijednosti. O prekoračenju se govori ako je broj dodijeljenih dozvola (u 2022. godini) za više od 10% veći od prosjeka u prethodne tri godi-

ne (2019–2021). U periodu između januara i oktobra 2022. godine Švajcarska je hrvatskim radnicima dodijelila 2413 B dozvola, dok je prag za cijelu 2022. godinu 178 (od 2019. do 2021. godine, dok su još bili dozvoljeni najviši iznosi, godišnji prosjek iznosio je 162 B dozvole, +10%). Zbog toga će Švajcarska od 1. januara 2023. ponovo uvesti kontingente za B i L dozvole. U 2023. godini će hrvatskim radnicima na raspolaganju stajati 1150 B i 1007 L dozvola.

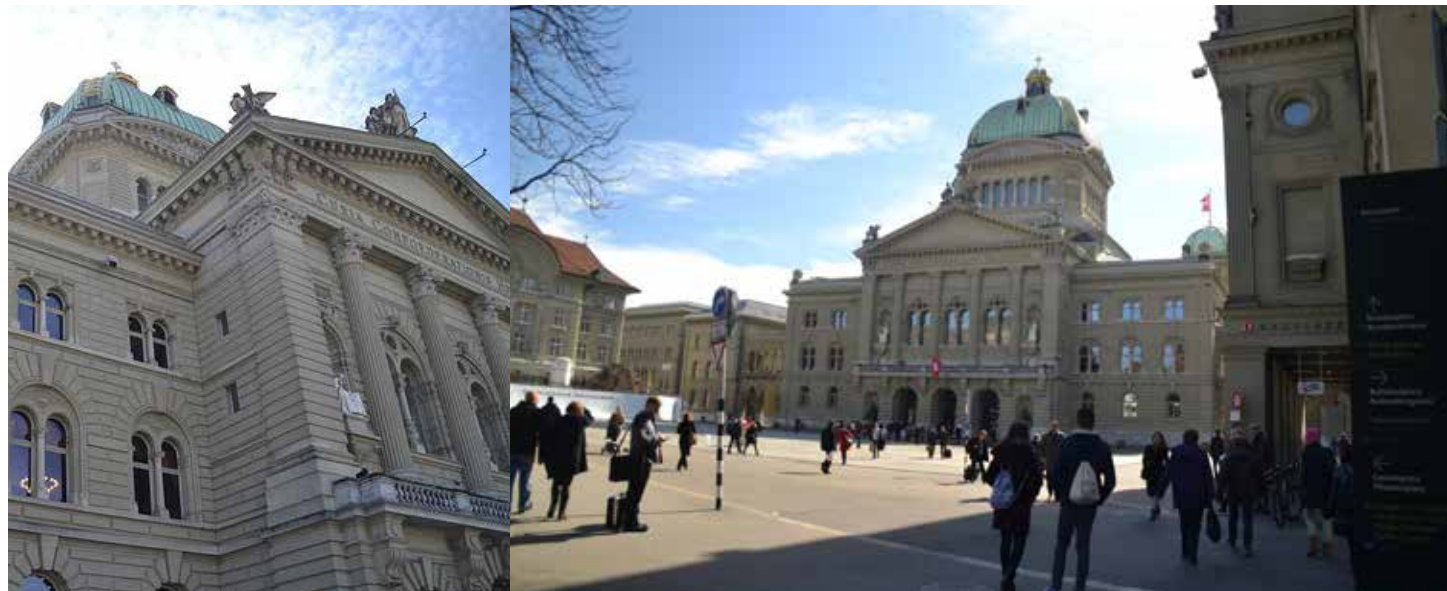
Mjera predviđena Sporazumom o slobodi kretanja

Savezno vijeće za ograničenje za hrvatske državljanke kao uzrok navodi krizu zbog kovida-19. I broj dozvola za hrvatske državljanke je porastao i prekoračuje vrijednosti predviđene u FZA. Hrvatski radnici posebno su bili traženi u sekundarnom sektoru, prije svega u industrijama s pro-

cesom proizvodnje i u građevini, dok su u tercijarnom sektoru bili traženi u ugostiteljstvu, trgovini i agencijama za zapošljavanje. Međutim, porast broja hrvatskih radnika zabilježen je i u oblastima za koje su potrebne više kvalifikacije, kao što su oblast ekonomije i planiranja, savjetovanje i informatika.

Usmjeravanje migracija na osnovu ekonomskih potreba

Savezno vijeće koristi instrumente koji mu stoje na raspolaganju kako bi usmjerio migracije u skladu s ekonomskim potrebama. U prošlosti je koristilo zaštitnu klauzulu protiv stanovnika država koje su tek pristupile EU. Primjenom ove mjere zaštite omogućava postepenu primjenu slobode kretanja za hrvatske državljanke na švajcarskom tržištu rada.

Za Hrvatsku od 1. januara ponovo ograničen broj radnih dozvola B i L

Učestvovanje umjesto prekarijata

Protiv diskriminacije migranata i sve većeg prekarijata

Zašto migrante pogađa prekarijat više nego što je to inače slučaj i zašto se sve više suočavaju sa siromaštvom? I sve to u jednoj bogatoj državi u kojoj su svi toliko ponosni na sopstveni sistem socijalnog osiguranja.

Laura Marioli

Ko misli da će u Švajcarskoj svako podjednako biti dočekan zaštitnom mrežom, veoma griješi. Naše strukture već dugo nisu solidarne i dovoljno čvrste. Pokazuju rupe. Kroz ove rupe propadaju posebno migranti, osobe druge rase, osobe bez regulisanog bora-višnog statusa i osobe bez švajcarskog pasoša.

U dva dopisa Saveznoj komisiji protiv rasizma i Saveznoj komisiji za migracije, Hilmi Gaši i Mari Solnije Bloh ističu brojne uzroke ove nepovoljne situacije i nude sindikalnu perspektivu. Jasno ističu da su sve prekarinija situacija za ljude bez švajcarskog pasoša i višestruka diskriminacija kojoj su oni izloženi zapravo povezani i međusobno se uslovljavaju.

Strukture u Švajcarskoj povoljne su za dvoklasno društvo. Jedni se štite od siromaštva, drugi se zbog siromaštva karakterišu kao kriminalci. To je diskriminacija i dovodi između ostalog i do toga da se pogođeni ne mogu obratiti za socijalnu pomoć iz straha da će ugroziti svoje boravišne dozvole. To ih opet na tržištu rada dovodi u još ranjiviju situaciju i čini ih pogodnim da postanu žrtve dampinga. Većina se ne izvuče iz ovog začaranog kruga.

Kako oba dopisa dokazuju, diskriminacija u Švajcarskoj postoji na institucionalnom, društvenom i individualnom nivou. Osobe koje ona pogađa često se povlače u sebe i društvu nisu vidljive. Naša je kolektivna odgovornost da se borimo protiv neprestane diskriminacije.

Tangram: <https://bit.ly/3EVEZ4I>

Terra Cognita: <https://bit.ly/3AK4hzY> (S 98–100)